

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САЊАТИ

Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanvardan chiqq boshlagan

www.uzas.uz

2018-yil 20-aprel № 17 (4467)

Уюшма фаолиятидан

ЭЗГУ МАҚСАД ЙЎЛИДАГИ ҲАМКОРЛИК

Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси Медиа марказида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва телерадиокомпания ўртасида ҳамкорлик меморандуми имзоланишига бағишланган тadbир бўлиб ўтди.

Тadbирда қатнашган Ёзувчилар уюшмаси раиси, Халқ шоири Сирожиiddин Саййид, телерадиокомпания раиси вазифасини бажарувчи Алишер Ҳаджаев, Ўзбекистон халқ шоирлари Анвар Обиджон, Усмон Азим, Махмуд Тоир, академик Бахтиёр Назаров ва бошқа ижодкорлар, телеканаллар раҳбарлари, таниқли журналистлар Президентимизнинг "Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси фаолиятини янада такомиллаштириш чора-tadbirlари тўғрисида"ги қароридан келиб чиқадиган вазифалар, уларни амалга ошириш масалалари ҳамда ҳамкорлик меморандумининг аҳамияти ҳақида фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Ҳамкорлик меморандумида мумтоз адабиётимизни, хусусан, Алишер Навоий асарларини халқимизга янада яқинлаштириш, бу ноёб меросни маънавиятимизнинг ҳаётбахш манбаи ва таркибий қисмига айлантириш кўзда тутилган. Шунингдек, уюшма муассислигида чоп этиладиган газета ва журналларнинг янги сонлари ҳақида телекўрсатувлар, радиоэшиттиришлар тайёрлаш, мамлакатимиздаги бир қатор ишлаб чиқариш корхоналари, хўжалик бирлашмалари, компаниялар ва банклар билан Ёзувчилар уюшмаси, шунингдек, Уюшманинг вилоят бўлимлари ўртасида йўлга қўйилган "Дўстлар клублари" фаолиятини телеведение ва радио орқали эфирга узатиш, Адиллар хиёбонида ўтказилаётган маънавий дарслари, китоб мутолааси соатлари, ёшлар ўртасида китобхонлик танловларини кенг ёритиш каби вазифаларни амалга ошириш масалалари кун тартибига қўйилган.

"ЗУЛФИЯХОНИМ ҚИЗЛАРИ" КЛУБИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси фаолиятини янада такомиллаштириш чора-tadbirlари тўғрисида"ги қарорига асосан Уюшма қошида "Зулфияхоним қизлари" клубини ташкил этиш юзасидан таъсис йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда "Зулфияхоним қизлари" клубига овоз бериш йўли билан беш нафар етакчи танланди. Шунингдек, ташкил этилаётган клубнинг умумий қондалари, мақсад, вазифалари, фаолият турлари ҳамда клуб аъзоларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари муҳокама этилди.

МАРДЛИКНИ КУЙЛАГАН ИЖОДКОР

Ёзувчилар уюшмасида ўзбек адабиётининг таниқли намоёндаларидан бири, Ўзбекистон халқ ёзувчиси, шоир, носир ва драматург Шуҳрат таваллудининг 100 йиллигига бағишланган фото ва китоблар кўргазмаси, хотира кечаси ўтказилди.

Тadbирда академик Наим Каримов, Халқ ёзувчиси Муҳаммад Али, Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби Иброҳим Фахруров, адабиётшунос олим Умарали Норматов, Халқ шоири Усмон Азим, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси Мирзо Кенжабек, шоира Зулфия Мўминова, адабнинг фарзанди Бобур Алимов иштирок этиб, ёзувчининг ҳаёти ва ижоди, порлоқ хотираси ҳақида сўзладилар.

Ўз мухбиримиз

ОҚ ОЛМАЛАР СОҒИНЧИ

Ўзбекистон халқ шоири, "Эл-юрт хурмати" ордени соҳиби Халима ХУДОЙБЕРДИЕВА билан суҳбат

— Президентимиз Сирдарё вилоятига сафарлари давомида бу ўлкада амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари билан танишдилар. Сафар тафсилотларини зўр ҳаяжон билан кўриб кузатдик. Она юртингиз Сирдарёда, қолаверса, бутун мамлакатимизда янги юксалиш даври бошланганини ҳис этиб, элимиз қатори ижод аҳлининг ҳам қалби яшаш-яшариш иштиёқида жўш ураётгани шубҳасиз...

— Биласизми, одам умрбод туғилиб ўсган туфроғга илдизлари билан боғлиниб яшаркан. Ҳар доим узоқ йўللاردан борарканман Боёвутга бурилишимиз билан ҳаво бошқача, янаям дилкаш, янаям қаймоқликдек туюлади. Сирдарё, Боёвут деган сўзларни мен юрагим қалқимасдан айтмайман ҳеч. Туғилган жойинг то сўнгги нафасинггача кўксингда кўтариб юрадиганинг — табаррук маскан. Бундан 40 йил аввалги шеърларимга ҳам она юртининг меҳри сингиб кетган:

Боболарим бирин-кетин суяк суриб ўтган Ер,
Момоларим сочларини қирқта ўриб ўтган Ер.

Ёки:

Бир четида куёшдай онам ботган Ватаним,
Бир четини қўриқлаб отам ётган Ватаним.

Боёвут ҳақидаги шеърларимдан бирида Улуғбек ўғлимга шундай сўзларни айтгандим:

Майли болам, қайда гул оч, қайда кўкар,
Боёвутда бир гўша бор, чекка, чўкар,
Дарахлари олмаларин йўлга тўкар,
Йўлингдаги хотирани ўлдирмагил.

Сирдарёнинг сирли бўйларини, Боёвутнинг "Мени танияпсанми" деб тебраниб турган дарахларини кўз ўнгимга келтирсам шеър ўзи қўйилиб келаверади. Энди-эндиларда Боёвутга борсам отам, онам, қишлоғимнинг урчуқ йиғирар кампирлари, қишлоқ йўлларини тўлдириб юрган боболарининг файзли чехралари ялт-ялт этиб хаёлимдан ўтаверади. Бу юртининг соғинчи, меҳрини тоабод кўксимда сақлаб, шеърларимда куйлаб келаяпман.

Адиб ва жамият

ОРЗУЛАРНИНГ ОЎДИН ЎЎЛАИ

ДЎСТАЛИТИМИЗ АЗАЛИЙ

Ўзбек ва қозоқ халқлари ўртасидаги дўстлик, адабий-маданий алоқаларнинг тарихи узоқ замонларга бориб боғланади. Икки халқнинг оғзаки ижодиётига назар ташласак уларда бир-бирига ҳамоҳанг эртак ва афсоналарни, эпик достон ҳамда мақол-маталларни кўплаб учратамиз. Бу ўринда Хўжа Насриддин латифалари билан Алдарқўса ва Жиранча чечан ҳақидаги ҳангомалар, қозоқ халқи орасида кенг тарқалган "Қўзи Курпеш — Баян сулув" билан "Лайли — Мажнун" достони каби бир қанча асарларни эслаб ўтиш жоиз. "Онанинг кўнгли болада, боланинг кўнгли далада", "Эксанг экин — ичасан текин" каби мақолларнинг ҳар икки халқда бирдек қўлланиши уларнинг урф-одатию турмуш тарзи ҳам бир-бирига ўхшашидан далолатдир.

XIX асрнинг иккинчи ярмида қозоқ адабиётининг Урта Осиё, Озарбойжон ва татар халқлари адабиёти билан алоқаси кенг ривожланди. Бу даврда Алишер Навоийнинг ўлмас асарлари Бармоқ, Усмонтой, Мақши Қолтаев, Базар жиров, Турмағамбет Изтилеуов, Шаоди Жангиров, Ҳўра молла, Нуржон Научабоев, Майли хўжа, Кенжа хўжа, Оқмулла Муқоммадияров, Арип Тангирбергенов каби йирик оқин-бахшилар томонидан куйланиб, қозоқ халқини бахраманд этган.

Қозоқ оқинлари мазкур асарларни алоҳида меҳр қўйиб куйлаш билан бирга, Фирдавсий, Низомий, Навоий асарлари сюжетидан фойдаланган ҳолда, ўзлари ҳам бетакрор асарлар яратган. Баъзи оқинлар ўша буюк асарларнинг айнан ўзини, баъзилари эса уларнинг асарларини қозоқ турмушига

мослаштириб куйлаганлар. Алишер Навоий асарлари Сирдарё бўйларида, Жанубий Қозоғистон вилоятларида, Еттисув ўлкасида яшаган қозоқлар орасида кенг шуҳрат қозонган.

Араб, форсий ва туркий халқлар тилларини, адабиётини яхши билган шоир Шаоди тўра Жангиров (1865 — 1931) Алишер Навоий асарларининг сюжетидан фойдаланиб "Қирқ вазира киссаси" (1911), "Ҳотамтойнинг ҳикояси" (1914), "Назим ва Шариф", "Ҳикоят халифа Хорун Рашид" (1917), "Искандар Зулқарнайн" каби бир қанча асарлар яратган. Уларда қозоқ халқининг орзу-умидлари, бахтли турмуш ҳақидаги ўйлари ўз ифодасини топган.

ҚОНДОШИМ — ЖОНДОШИМ

Мирзо КЕНЖАБЕК

МУҲАММАД ЮСУФНИНГ ОНА ҚИЗЛАРИ

Шоир бўстонида икки хазина,
Икки дарддош кўнгли, икки қарина —
Бири Нозимдир, бири — Мадина,
Ҳаёт уммонда ёлгор сафина;
Шоирнинг борлиқда қолган излари,
Муҳаммад Юсуфнинг она қизлари.

Тўй кўрмай кетса ҳам, Ҳақ иродаси,
Тўй куни юз очди гуллар шодаси,
Улуғ халқ меҳрининг соф ифодаси —
Оталик кўргузиб юртининг отаси,
Ҳеч кимдан кам бўлма, кудди юзлари,
Муҳаммад Юсуфнинг она қизлари.

Отаси борларнинг бахтига қараб,
Бир ҳис юрагимдан чиқар сирқираб,
Ўзбекона кўнгли, юзлари араб,
"Она қизим!" дерди сууб, эркалаб,
Чиндан она бўлди бу кун ўзлари,
Муҳаммад Юсуфнинг она қизлари.

Ҳар ким иқбол тилар ўғил-қиз учун,
Шоир яшар эл юрт — сиз ва биз учун,
Адиб ардоқ кўрса ўлмас сўз учун,
Қалбим қувонади аввал сиз учун,
Эй, гариб қалбимнинг эрка қислари,
Муҳаммад Юсуфнинг она қизлари!

Шоир — меҳри улуғ, дарди бепоён,
Элни тарк этмасин диёнат, ниймон,
Меҳру дарди билан яшаб соғ-омон,
Юртга она бўлинг мушфиқ, меҳрибон,
Армонли шоирнинг тийранг қўзлари,
Муҳаммад Юсуфнинг она қизлари!

МАЪНОГА КЕЛДИНГ

Суннатли бир кунда дунёга келдинг,
Туғилган чоғиндан гавгога келдинг,
Йиғи тасбиҳ бўлур — поклик саноси,
Аслий фитрат билан саного келдинг.

Тириксан, сен қалблар зиёратин қил,
Дўстларга оғоҳлик ишоратин қил,
Тун ва кун охират тижоратин қил,
Асли шул муборак савдога келдинг!

Оловнинг зиддига қайси хас келур? —
Рақиб номард бўлса, доно паст келур,
Сабру сукут билан ишинг рост келур,
Кўп яшаб, энди шул маънога келдинг.

Ботирлик, пешравлик эмас жасорат,
Нафсининг қишанла, шудир маҳорат,
Қаслар қилаверсин тинмай ҳақорат,
Сен улар келмаган маъвога келдинг.

Мирзо, йўлдошингдир мунаввар фикр,
Ер устини кўрдинг: ола-була, қир,
Энди шоилмасдан ер остига кир —
Сабри жамил билан Мавлога келдинг!..

► 2

► 3

